УДК 657
DOI: https://doi.org/10.32840/2522-4263/2021-1-38

Сторожук Т.М.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку
Університету державної фіскальної служби України

Бестюк А.М.
магістрант,
Навчально-наукового інституту обліку, аналізу та аудиту
Університету державної фіскальної служби України

Storozhuk Tetiana
Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor,
Associate Professor of Accounting
University of the State Fiscal Service of Ukraine

Bestiuk Anastasia
Undergraduate
Educational-Scientific Institute of Accounting, Analysis and Audit
University of the State Fiscal Service of Ukraine

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ ТА ВТРАТ

CURRENT ISSUES OF ACCOUNTING TRANSACTION COSTS AND LOSSES

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто трактування сутності трансакційних витрат і втрат та виділено основні методологічні підходи до визначення. Досліджено класифікацію та сформовано систему класифікації для побудови управлінських інформаційних моделей. Установлено актуальні проблеми організації обліку трансакційних витрат і втрат та визначено документальне оформлення трансакційних витрат. Для структуризації та облікового відображення трансакційних витрат окреслено етапи трансакцій. Описано можливі варіанти організації бухгалтерського обліку трансакційних витрат та втрат та означено доцільність вибору варіанту відображення залежно від власної облікової політики за результатами проведеного аналізу та відповідно до потреби управління в такій інформації.

Ключові слова: трансакційні витрати, трансакційні втрати, класифікація трансакційних витрат, облік трансакційних витрат, управління трансакційними витратами.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены трактовки сущности трансакционных издержек и потерь и выделены основные методологические подходы к определению. Исследована классификация и сформирована система классификации для построения управленческих информационных моделей. Установлены актуальные проблемы организации учета трансакционных издержек и потерь и определено документальное оформление трансакционных издержек. Для структуризации и учетного отображения трансакционных издержек обозначены этапы трансакций. Описаны возможные варианты организации бухгалтерского учета трансакционных издержек и потерь и отмечена целесообразность выбора варианта отображения в зависимости от размеров и значительности в рамках собственной учетной политики по результатам проведенного анализа и в соответствии с потребностью управления в такой информации.

Ключевые слова: трансакционные издержки, трансакционные потери, классификация трансакционных издержек, учет трансакционных издержек, управление трансакционными издержками.

ANNOTATION

The article considers the interpretation of the essence of transaction costs and losses by both domestic and foreign scientists and highlights the main methodological approaches to determining transaction costs. The classification of transaction costs and losses according to various criteria and characteristics is studied and the system of classification of transaction costs for the purposes of building management information models is formed, which takes into account the needs of accounting and organization of further control. Based on the results of the analysis, the significance of transaction costs for business entities is established and the main reasons for this situation in modern business conditions are identified. Approaches to the separation of transaction costs and losses in accordance with national legislation and international accounting standards are considered. Actual problems of the organization of the account of transaction expenses and losses are established and documentary registration of transaction expenses is defined. To structure and account for transaction costs, separate, sequential stages of transactions that are accompanied by certain costs are outlined. It is proposed to group transaction costs on the basis of compliance with a certain stage of the transaction to ensure the ability to manage the processes of their implementation.It is proved that on the basis of transaction costs, negotiation processes are entrusted for concluding agreements, which consist of costs for obtaining information and conducting negotiations. Possible options for the organization of accounting for transaction costs and losses are described: by creating a new account, opening a separate sub-account to existing accounts; reflection of transaction costs on off-balance sheet accounts and allocation in the accounting and reporting of enterprises of a separate element (article) of costs «Transaction costs». The expediency of choosing the option of reflecting transaction costs and losses in accounting depending on the volume and significance of its own accounting policy based on the results of the analysis and in accordance with the needs of management in such information.

Key words: transaction costs, transaction losses, classification of transaction costs, accounting of transaction costs, transaction cost management.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах ринкових відносин та глобалізації недостатньо дослідженим залишається питання обліку трансакційних витрат та втрат. Трансакційні витрати займають істотну частку в діяльності

підприємства, однак методологія їх обліку не виокремлена. Недостатнє вивчення трансакційних витрат, а особливо втрат, є наслідком їх неконтрольованості. Своєю чергою, недостатня інформація щодо їх розміру та причин виникнення призводить до неефективного управління ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Дослідженням трансакційних витрат та втрат займалися такі вчені, як: А. Алчіан, І. Барцель, К. Далман, К. Ерроу, Р. Коуз, П. Мілгер, Д. Норт, О. Уільямсон, С. Хілл та ін. Серед вітчизнах науковців, які приділяли увагу проблемам обліку трансакційних витрат та втрат, слід виділити Г.Г. Кірейцева, В.П. Кузьменко, О.В. Тарасенко, О.В. Шепеленко та ін. Однак аналіз публікацій свідчить про відсутність єдиного підходу до розуміння сутності, класифікації, методики відображення в обліку та оцінки трансакційних витрат та втрат, що й актуалізує мету дослідження.

Формулювання цілей статті **(постановка завдання).** Метою статті є узагальнення підходів до визначення сутності та класифікації трансакційних витрат і втрат, установлення документального оформлення за етапами трансакцій і видами понесених витрат та визначення можливих варіантів організації бухгалтерського обліку трансакційних витрат і втрат.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Більшість науковців уважає, що визначення «трансакційні витрати» як витрати вперше згадуються у працях економіста Р. Коуза «Природа фірми» [1] та «Проблема соціальних витрат» [2]. Науковець трактує трансакційні витрати так: «Покупці і продавці мають знаходити один одного; покупці повинні вивчити те, що продавці можуть їм запропонувати, а продавці – що покупці хочуть придбати; обидві сторони мусять вивчити ціни, за якими інша сторона погодиться здійснювати операції, сторони повинні вести переговори, виробляти контракти, забезпечувати їх виконання і так далі. Створюватимуться ринки і з'являтимуться спеціалісти – дилери і брокери – для забезпечення процесу обміну. Саме витрати такої діяльності я називаю трансакційними витратами» [1, с. 92]. Р. Коуз надав першу характеристику свого розуміння сутності та складу таких витрат, що виникли в процесі використання механізму цін або ринку, однак чітке їх визначення при цьому відсутнє. Основні підходи до тлумачення трансакційних витрат різними науковцями наведено в табл. 1.

Як основні методологічні підходи до визначення трансакційних витрат слід виділити [14]:

– витрати на пошук інформації про ціни, наміри конкурентів, споживачів, що потребує певного часу й коштів;

– витрати, пов'язані з веденням переговорів, прийняттям рішень, укладенням угод, юридичним оформленням тощо;

– витрати, пов'язані з контролем над якістю та кількістю продукції, допущеними помилками;

– витрати на оплату послуг державних, судових органів щодо захисту прав власності;

– витрати, що виникають через опортуністичну поведінку контрагента (спроби однієї з договірних сторін отримати переваги за рахунок іншої).

Такі науковці, як Д. Норт та Т. Еггертссон, звузили інтерпретацію трансакційних витрат і згрупували їх так [11, с. 97]:

– витрати на пошук інформації (витрати часу й ресурсів на отримання та оброблення інформації; втрати від недосконалості інформації; витрати на пошук покупців чи продавців);

– витрати щодо забезпечення права власності (витрати на реєстрацію підприємства, отримання ліцензій, отримання юридичної адреси, відкриття рахунків у банку тощо);

– витрати на вимірювання (витрати на придбання обладнання для контролю якості; витрати на стандартизацію; витрати на придбання права на торгову марку);

– витрати на специфікацію (витрати на захист прав власності; витрати на поновлення порушених прав; витрати на виховання «консенсусної ідеології»; втрати від неякісної специфікації);

– втрати від опортуністичної поведінки (витрати на контроль; витрати на страхування ризиків; витрати на запобігання поведінці контрагентів);

– витрати на моніторинг контрактів;

– витрати захисту від посягань третіх осіб (наприклад, захист від піратів чи навіть від держави в разі незаконної торгівлі).

Аналіз наукових джерел показав, що серед економістів-дослідників немає єдиної думки щодо тлумачення дефініції «трансакційні витрати». Розмаїттям характеризується також їх склад. Проте всі погоджуються з тим, що трансакційні витрати зменшують дохід підприємства, з одного боку, та сприяють підвищенню ефективності роботи економічних суб'єктів, з іншого боку. У бухгалтерському обліку дефініцію «трансакційні витрати» найчастіше тлумачать як витрати на супровід бізнес-діяльності, які значною мірою залежать від інституційного середовища.

У Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку (МСБО) та фінансової звітності (МСФЗ) немає виокремлення трансакційних витрат. Необхідність повної і детальної класифікації витрат для цілей бухгалтерського обліку висвітлюються в МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [14], де зазначено, що «суб'єкт господарювання повинен подавати аналіз витрат, визнаних у прибутку чи збитку, із застосуванням класифікації, яка базується на характері витрат або на їхній функції у суб'єкта господарювання

Таблиця 1

Підходи до визначення трансакційних витрат (ТВ)

Представники	Основні положення
Р. Коуз [1]	ТВ – це витрати використання механізму цін або ринку.
К. Ерроу [3]	ТВ є «витратами експлуатації економічної системи», що призводять до відмінності цін продавців і покупців, додаткових утрат, зменшення суспільного добробуту.
П. Мілгр, Дж. Робертс [4]	ТВ розглядають як «витрати торгу».
У. Ніколсон [5]	До ТВ відносить оплату за послуги посередників та витрати на пошук і збір інформації.
Г. Демсец [6]	ТВ є витратами ринкової контрактації.
А. Алчіан, Г. Демсец [7]	Особливу увагу приділили такому складнику ТВ, як витрати опортуністичної поведінки (здійснення контролю відносин «принципал – агент», що виникають унаслідок «ухиляння»).
О. Уільямсон [8]	ТВ досліджено у взаємозв'язку з обмеженою раціональністю (прийняття рішень без збору всієї доступної інформації) та опортунізмом (таємне чи явне дотримання власних інтересів на шкоду цілям партнера).
Д. Ален [9]	ТВ є витратами на встановлення і забезпечення права власності.
Т. Еггертссон [10]	ТВ виникають у разі обміну правами власності на економічні активи, забезпечуючи виключні права.
Д. Норт [11]	ТВ є складником витрат виробництва. Капітал використовується як для трансформації, так і для здійснення трансакцій.
А. Олейник [12]	ТВ – це витрати на передачу прав власності. Уважав, що трансакційні витрати в середині однієї фірми виникати не можуть. Вони мають місце під час ринкової взаємодії між фірмами та окремими індивідами.
Дж. Джоун, С. Хілл [13]	До ТВ відносять витрати перемовини, моніторинг, проведення угоди, які дають змогу сторонам дійти згоди.
Л.О. Лоханова [15]	ТВ виникають як у зв'язку із входженням підприємства в контакт із зовнішніми суб'єктами, так і в межах самого підприємства.
І.В. Ховрак [16]	ТВ впливають на рівень економічної безпеки корпорацій, тому варто віднайти баланс між обсягом даних витрат та бажаним рівнем безпеки. ТВ посилюють конкурентоспроможність корпорацій та підвищують ефективність їхньої діяльності, також дані витрати часто пов'язують із монополізмом продавців, корупцією та адміністративним тиском.
Я.П. Іщенко [18]	ТВ – це ціни, які платить економічна система за недосконалість її ринків.
Т.І. Долішня, С.М. Кафка [19]	Трансакційні витрати – це витрати бізнесу.

Джерело: сформовано авторами на основі [1; 3–19]

залежно від того, який аналіз забезпечує обґрунтовану та більш доречну інформацію. Витрати поділяють на підкласи з метою виділення компонентів фінансових результатів діяльності, які можуть різнитися за періодичністю, потенціалом прибутку або збитку та передбачуваністю» [14]. В основі поділу втрат лежать можливість управління ними та залежність утрат від прийнятих управлінських рішень. Утрати у складі витрат мають характер минулих. Вони використовуються для визначення фінансового результату періоду, в якому були здійснені.

Прямої вимоги щодо відображення трансакційних витрат в системі міжнародних стандартів немає, проте доцільно виділяти та класифікувати такі витрати, враховуючи як загальні вимоги МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [14], так і їхній вплив на результати діяльності підприємств. Класифікацію трансакційних витрат для цілей побудови управлінських інформаційних моделей представлено в табл. 2.

Проаналізувавши класифікаційні ознаки та групування трансакційних витрат, можна зробити висновок, що вони є досить істотними в діяльності підприємства. Основними причинами такого стану є: недостатній розвиток ринків; несформована структура інституцій; складне та неоднозначне законодавство; значний податковий тиск; факти корумпованості; низька ефективність маркетингу на більшості підприємств; відсутність проведення різного роду комунікативних заходів із партнерами тощо.

Отримати інформацію про трансакційні витрати апарат управління може завдяки системі бухгалтерського обліку. Дана інформація дасть можливість постійного здійснення їх моніторингу, аналізу і контролю і, як наслідок, можливість приймати управлінські рішення, спрямовані на можливу зміну форм ринкової взаємодії та економію трансакційних витрат, що дасть змогу підприємству успішно конкурувати на ринку. У сучасних умовах господарювання подібна інформація залишається поза увагою системи управління витратами, а її отримання не забезпечується системою бухгалтерського обліку, що значно обмежує можливість суб'єктів господарської діяльності здійснювати їх аналіз, контроль та регулювання.

Для структуризації та облікового відображення трансакційних витрат необхідно визначити відокремлені, послідовні етапи трансакцій, які супроводжуються певними витратами (рис. 1).

Таблиця 2

Система класифікації трансакційних витрат для цілей побудови управлінських інформаційних моделей

№	Ознаки класифікації	Групи трансакційних витрат
1	За місцем виникнення витрат	1.1.Зовнішні. 1.2.Внутрішні.
2	За видами витрат	2.1 Витрати на отримання інформації. 2.2. На укладення й обслуговування реалізації угод. 2.3. Витрати виміру. 2.4. Специфікації і захисту прав власності. 2.5. Опортуністичної поведінки: 2.5.1. на моніторинг і попередження опортуністичної поведінки; 2.5.2. від опортуністичної поведінки. 2.6. Пов'язані із прийняттям рішень: 2.6.1. колективного прийняття рішень; 2.6.2. сприяння прийняттю рішень. 2.7. Інші витрати.
3	За можливістю впливу на рівень витрат через прийняті управлінські рішення	3.1. Релевантні трансакційні витрати. 3.2. Нерелевантні трансакційні витрати.
4	За ступенем контрольованості на певному рівні управління	4.1. Контрольовані. 4.2. Неконтрольовані.
5	За ступенем сприяння розвитку бізнесу	5.1. Витрати на сприяння розвитку бізнесу. 5.2. Витрати на подолання перешкод. 5.3.Витрати через створення бар'єрів у розвитку бізнесу.
6	За можливістю оцінки в грошовій формі	6.1. Витрати, що можуть бути оцінені у грошовій формі. 6.2. Витрати, що складно піддаються грошовій оцінці.
7	За законністю (легальністю, офіційністю) виникнення та ініціативою їх понесення	7.1. Законні (легальні, офіційні) витрати: 7.1.1. обов'язкові; 7.1.2. добровільні. 7.2.Незаконні (нелегальні, неофіційні) витрати, у т. ч.: 7.2.1.ініційовані особою, хто є отримувачем економічних вигід при несенні відповідних витрат; 7.2.2. ініційовані особою, хто несе витрати.
8	За стадіями життєвого циклу підприємства	8.1. Витрати на реєстрацію підприємства та інші витрати під час його створення. 8.2. Витрати на стадіях роботи підприємства (зростання, зрілість, спад). 8.3. Витрати на стадії ліквідації.
9	За стадіями життєвого циклу продукту	9.1. Витрати на етапі досліджень. 9.2. Витрати на етапі розробок. 9.3. Витрати на етапі виходу на ринок. 9.4. Витрати на етапі обслуговування продукту (зростання, зрілість, насичення, спад). 9.5. Витрати на етапі виходу з ринку.
10	За видами діяльності	10.1. Під час здійснення інвестиційної діяльності. 10.2. Під час здійснення основної операційної діяльності. 10.3. Під час здійснення іншої операційної діяльності. 10.4. Під час здійснення фінансової діяльності.
11	За процесами операційного циклу	11.1. Формування капіталу. 11.2. Постачання. 11.3. Виробництва. 11.4. Реалізації. 11.5. Інвестування.
12	За реальністю несення витрат	12.1. Дійсні витрати: 12.1.1. явні витрати; 12.1.2. приховані витрати. 12.2. Альтернативні витрати.
13	За ефективністю	13.1. Ефективні витрати. 13.2. Неефективні витрати.

Джерело: сформовано авторами на основі [15]

Саме за ознакою відповідності певному етапу трансакції доцільно об'єднати в групи трансакційні витрати для забезпечення можливості управління процесами їх здійснення. Переважно трансакційні витрати пов'язані з переговорними процесами на укладання угод і складаються з витрат на отримання інформації та проведення переговорів. Такі переговори необхідні для того, щоб сторони, що укладають угоду, дізналися одна про одну й отримали необхідну для укладання контракту інформацію. Для облікового відображення трансакційних витрат необхідно визначити відокремлені, послідовні етапи трансакцій, які супроводжуються певними витратами. Тому за ознакою відповідності певному етапу трансакції такі витрати доціль-

но об'єднати в групу «трансакційні витрати та втрати» для забезпечення можливості управління процесами їх формування. Визначення первинних документів для оформлення кожного виду трансакційних витрат є важливою передумовою формування системи їх аналітичного і синтетичного обліку та одержання інформації, необхідної для управління (табл. 3).

У сучасних економічних реаліях існує потреба розроблення та впровадження методології бухгалтерського обліку трансакційних витрат та втрат. Доцільно відображати в бухгалтерському обліку трансакційні витрати та втрати за рахунок:

– поглиблення та розширення предметного наповнення рахунків бухгалтерського обліку, а саме доповнення рахунків 92, 93, 94, 95, 96 та 97 відповідними субрахунками з обліку трансакційних витрат із використанням аналітичних рахунків за видами трансакційних витрат [18];

– звільнення одного з наявних рахунків класу 9 Плану рахунків для забезпечення можливості відокремленого обліку трансакційних витрат, а саме рахунку 98 з назвою «Трансакційні витрати», та відкриття субрахунків, призначених для обліку трансакційних витрат за їх видами [19];

– використання рахунку 973 (який виключено з Плану рахунків) з використанням аналітичних рахунків за видами трансакційних витрат;

– виділення в обліку та звітності підприємств окремого елементу витрат «Трансакційні витрати».

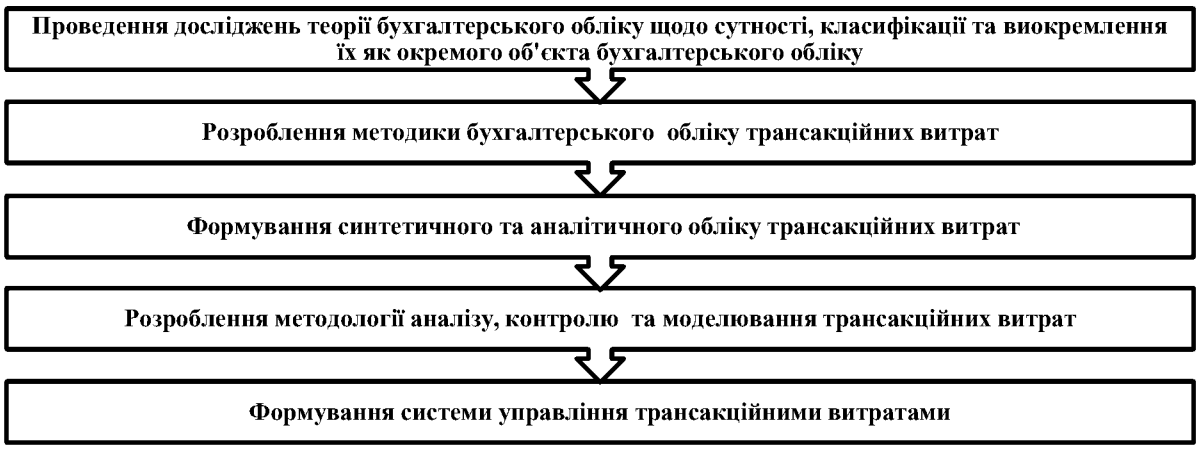

Рис. 1. Етапи дослідження трансакційних витрат

Джерело: сформовано авторами на основі [16]

Таблиця 3

Документальне оформлення трансакційних витрати та втрат

Етапи трансакцій	Трансакційні витрати	Перелік документів
Реєстрація підприємства та виконання пов'язаних із цим формальностей	Витрати специфікації (витрати на реєстрацію: на отримання ліцензій, на отримання юридичної адреси, на відкриття рахунків у банку)	Довідки про реєстрацію, ліцензії, заява на реєстрацію, квитанції, платіжне доручення
Пошук інформації про потенційних партнерів по трансакціях	Витрати на пошук партнерів, на отримання інформації про потенційних покупців чи продавців, утрати від недостатності такої інформації	Рахунки, платіжні документи пов'язані з представницькими витратами, витратами на отримання інформації, аналітичні розрахунки
Вибір партнерів по трансакціях	Витрати на оцінювання якості продукції, товарів, робіт, послуг із приводу яких здійснюється передача права власності	Документи на придбання техніки, приборів для оцінювання якості продукції, розрахунки спеціалізованих установ з оцінки якості, договір франчайзингу, квитанція, платіжне доручення
Підготовка до укладання угоди	Витрати на ведення переговорів щодо умов трансакції, витрати із захисту прав власності, витрати на запобігання опортуністичній поведінці	Рахунки, платіжні документи за юридичні послуги, послуги зв'язку на представницькі витрати, договори
Укладання угоди	Витрати на юридичне оформлення угоди	Рахунки, платіжні документи за юридичні послуги, послуги зв'язку на представницькі витрати, договори
Контроль виконання угоди	Витрати на моніторинг, виконання умов договору та заходи щодо притягнення до відповідальності іншої сторони в результаті їх порушення	Документи з оплати праці осіб, які здійснюють контроль за виконанням угод, судових рішень та розрахунки сум нарахувань на витрати з оплати праці

Джерело: сформовано авторами на основі [17]

Проаналізувавши варіанти пропозицій з організації бухгалтерського обліку трансакційних витрат, можна зробити висновок про їх різноманітність та необхідність як загального підходу, так і індивідуального рішення кожного суб'єкта господарювання. Щоб не вносити значні зміни до Плану рахунків і перейменовувати вже діючі та використовувані рахунки, оптимальним варіантом організації обліку трансакційних витрат уважаємо використання рахунку 973 під назвою «Трансакційні витрати та втрати» з використанням аналітичних рахунків за видами трансакційних витрат і виділенням окремого аналітичного рахунку «Трансакційні втрати». Суб'єктам господарювання варто провести аналіз понесених витрат за останні 3–5 років із метою визначення їх обсягу та розроблення системи аналітичних рахунків до робочого плану рахунків. За незначних сум понесених трансакційних витрат та втрат можна запропонувати відображення таких сум на рахунку 977 «Інші витрати діяльності» з виділенням окремого аналітичного рахунку. За необхідності більш ширшої та глибшої деталізації можна запропонувати ведення обліку трансакційних витрат та втрат на позабалансових рахунках шляхом виокремлення окремого рахунку «Трансакційні витрати» та деталізації інформації на його субрахунках, що є можливим за умов автоматизації обліку. За значних обсягів трансакційних витрат та втрат доцільним є виділення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності підприємств окремого елементу (статті) витрат «Трансакційні витрати». Вибір варіанту організації обліку кожен суб'єкт господарювання має робити самостійно в рамках своєї облікової політики виходячи з результатів проведеного аналізу та потреб управління в такій інформації.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, результати дослідження свідчать про різноманітність поглядів на трактування сутності та класифікації трансакційних витрат та втрат. Однак найбільш оптимальною класифікацію слід уважати класифікацію трансакційних витрат, яку здійснено Д. Нортом та Т. Еггертссоном. У ній трансакційні витрати чітко розподіляються за окремими видами. При цьому вченими визначено докладний перелік витрат, що формують кожну класифікаційну групу. За результатами дослідження встановлено істотність обсягів та різноманітність видів здійснюваних трансакційних витрат та втрат на підприємствах, що спонукає до необхідності організації їх бухгалтерського обліку, аналізу, контролю, моделювання та управління. Вибір варіанту відображення в бухгалтерському обліку трансакційних витрат та втрат доцільно здійснювати в рамках власної облікової політики за результатами проведеного аналізу та відповідно до потреби управління в такій інформації.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Coase R. The Nature of Firm. Economic. 1937. № 4. P. 386–402.
2. Coase R.H. The Firm, the Market and the Law. Chicago, USA : The University of Chicago Press, 1988.
3. Arrow K.J. The Potentials and Limits of the Market in Resource Allocation. Macmillan, London, UK : 1985.
4. Milgrom P. and Roberts J. Economics, Organization and Management. Prentice-Hall, N.J, USA, 1992
5. Nicholson W. Microeconomic Theory: Basis Principles and Extensions ; 5th ed, The Dryden Press, Chicago, USA, 1992.
6. Демсец Г. Еще раз о теории фирмы. *Природа фирмы* / пер. с англ. ; под ред. О. Уильямсона и Дж. Уинтера. Москва : Дело, 2001. С. 237–267.
7. Alchian A. and Demsetz H. Production, Information Costs, and Economic Organization. *The American Economic Review*. 1972. Vol. 62. P. 777–795.
8. Williamson O. The Economic Institutions of Capitalism: Firms, Markets, Relational Contracting. The Free Press, New York, USA, 1985.
9. Allen Douglas W. The Institutional Revolution: Measurement and the Economic Emergence of the Modern World. University of Chicago Press Chicago, USA, 2011.
10. Eggertsson Thrainn Economic Behavior and Institutions. Cambridge University Press, Cambridge, UK, 1990.
11. North Douglass C. Institutions, Institutional Change and Economic Performance. Cambridge University Press, Cambridge, UK, 1990.
12. Олейник А.Н. Институциональная экономика : учебное пособие. Москва : ИНФРА-М, 2002. 416 с.
13. Jones G.R. and Hills C.W.L. Transaction Costs: Analysis of Strategy – Structure Choice. *Strategic Management Journal*. 1988. Vol. 9. № 2. P. 159–172.
14. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансових звітів» від 01.01.2012 № 929_013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (дата звернення: 03.01.2021).
15. Лоханова Н.О. Застосування методу моделювання в управлінні трансакційними витратами як інструмент впливу на стан економічної стійкості підприємства. *Ефективна економіка.* 2014. № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3093 (дата звернення: 04.01.2021).
16. Ховрак І.В. Трансакційні витрати національної економіки в умовах глобалізації інформаційного простору. *Ефективна економіка.* 2014. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3690 (дата звернення: 04.01.2021).
17. Литвиненко В.С. Класифікація трансакційних витрат для цілей побудови системи бухгалтерського обліку. *Облік і фінанси АПК.* 2010. № 1. URL: http://magazine.faaf.org.ua/klasifikaciya-transakciynih-vitrat-dlya-ciley-pobudovi-sistemi-buhgalterskogo-obliku.html (дата звернення: 04.01.2021).
18. Іщенко Я.П. Особливості формування та обліку трансакційних витрат. *Облік і фінанси АПК.* 2009. № 1. URL: http://magazine.faaf.org.ua/osoblivosti-formuvannya-ta-obliku-transakciynih-vitrat.html (дата звернення: 04.01.2021).
19. Долішня Т.І., Кафка С.М. Трансакційні витрати: сутність, їх облік. *Бізнес-навігатор.* 2019. № 6(56). С. 180–183.

REFERENCES:

1. Coase, R. H. (1937), *«The Nature of Firm», Economic*, no. 4, pp. 386–402.

2. Coase R.H. (1988). *The Firm, the Market and the Law.* Chicago, USA: The University of Chicago Press.
3. Arrow, K. J. (1985), *The Potentials and Limits of the Market in Resource Allocation, Macmillan, London, UK.*
4. Milgrom, P. and Roberts, J. (1992), *Economics, Organization and Management,* Prentice-Hall, N.J, USA.
5. Nicholson, W. (1992) *Microeconomic Theory: Basis Principles and Extensions,* 5th ed, The Dryden Press, Chicago, USA.
6. Demsetz, H. (2001), *Eshhjo raz o teorii firmy* [Once again about the theory of the firm], Delo, Moscow, RF.
7. Alchian, A. and Demsetz, H. (1972), «Production, Information Costs, and Economic Organization», *The American Economic Review*, vol. 62, pp. 777–795
8. Williamson, O. (1985), *The Economic Institutions of Capitalism: Firms, Markets, Relational Contracting*, The Free Press, New York, USA.
9. Allen, Douglas W. (2011), *The Institutional Revolution: Measurement and the Economic Emergence of the Modern World*, University of Chicago Press Chicago, USA.
10. Eggertsson, Thrainn (1990), *Economic Behavior and Institutions*, Cambridge University Press, Cambridge, UK.
11. North, Douglass. C. (1990), *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*, Cambridge University Press, Cambridge, UK.
12. Oliynyk A.N. (2002) *Instytutsiina Ekonomika* [Institutional Economics]. Moscow INFRA-M (In Russian)
13. Jones, G. R. and Hills, C.W.L. (1988), «Transaction Costs: Analysis of Strategy – Structure Choice», *Strategic Management Journal*, vol. 9, no. 2, pp. 159–172.
14. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 1 «Podannia finansovykh zvitiv» vid 01.01.2012. #929_013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (accessed 03 January 2021)
15. Lokhanova N. O. (2014) Zastosuvannia metodu modeliuvannia v upravlinni transaktsiinymy vytratamy yak instrument vplyvu na stan ekonomichnoi stiikosti pidpryiemstva [The use of method of modeling in the management of transaction costs as an instrument of influence on state economic stability of the enterprise]. *Efektyvna* ekonomika [Efficient economy] (electronic journal), vol.6. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3093 (accessed 04 January 2021).
16. Khovrak I.V. (2014) Transaktsiini vytraty natsionalnoi ekonomiky v umovakh hlobalizatsii informatsiinoho prostoru [Transactional costs of national economics in the context of globalization of information space]. *Efektyvna ekonomika* [Efficient economy] (electronic journal), vol. 12. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3690 (accessed 04 January 2021).
17. Lytvynenko V.S.(2010) Klasyfikatsiia transaktsiinykh vytrat dlia tsilei pobudovy systemy bukhhalterskoho obliku [Classification of transaction costs for the purposes of building an accounting system]. *Oblik i finansy APK* [Accounting and finance of agro-industrial complex] (electronic journal), vol. 1. Available at: http://magazine.faaf.org.ua/klasifikaciya-transakciynih-vitrat-dlya-ciley-pobudovi-sistemi-buhgalterskogo-obliku.html (accessed 04 January 2021).
18. Ishchenko Ya.P. (2009) Osoblyvosti formuvannia ta obliku transaktsiinykh vytrat [Features of formation and accounting transaction costs]. *Oblik i finansy APK* [Accounting and finance of agro-industrial complex] (electronic journal), vol.1. Available at: http://magazine.faaf.org.ua/osoblivosti-formuvannya-ta-obliku-transakciynih-vitrat.html (accessed 04 January 2021).
19. Dolishnia T.I., Kafka S.M. Transaktsiini vytraty: sutnist, yikh oblik[Transaction costs: essence, their accounting]. *Biznes-navihator* (electronic journal), vol.6(56). pp. 180-183.

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРИАЗОВСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК

Електронний науковий журнал

1(24) 2021

Запоріжжя

2021

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Гальцова Ольга Леонідівна *– доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри національної економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин Класичного приватного університету).*

Члени редакційної колегії:

Бондаренко Світлана Анатоліївна *– доктор економічних наук (старший науковий співробітник відділу ринкових механізмів і структур Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України).*

Виговська Валентина Вікторівна *– доктор економічних наук, професор (професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Національного університету «Чернігівська політехніка»).*

Козирєва Олена Вадимівна *– доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри менеджменту і адміністрування Національного фармацевтичного університету).*

Мінакова Світлана Михайлівна *– доктор економічних наук, професор (головний науковий співробітник відділу макроекономіки та державного управління Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій).*

Нєнно Ірина Михайлівна *– доктор економічних наук, доцент (професор кафедри менеджменту та інновацій Одеського національного університету імені І.І. Мечникова).*

Новікова Марина Миколаївна *– доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри менеджменту і публічного адміністрування Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова).*

Ткач Вікторія Олександрівна *– доктор економічних наук, доцент (професор кафедри міжнародного туризму, готельно-ресторанного бізнесу та мовної підготовки Університету імені Альфреда Нобеля).*

Трохимець Олена Іванівна *– доктор економічних наук, професор (професор кафедри національної економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин Класичного приватного університету).*

Шмиголь Надія Миколаївна *– доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту Національного університету «Запорізька політехніка».*

Шульц Світлана Леонідівна *– доктор економічних наук, професор (завідувач відділу регіональної економічної політики ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України»).*

Якименко-Терещенко Наталія Василівна *– доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри економічного аналізу та обліку Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»).*

Ян Польцин *– доктор економічних наук, професор (Державна вища школа імені Станіслава Сташица в м. Піла, Польща).*

Електронна сторінка видання: http://pev.kpu.zp.ua

Видання входить до категорії «Б» «Переліку електронних фахових видань,
в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів
доктора і кандидата наук» на підставі Наказу МОН України від 17 березня 2020 року № 409 (Додаток 1)

**Рекомендовано до поширення в мережі інтернет відповідно до рішення Вченої ради
Класичного приватного університету**
(від 24 лютого 2021 року протокол № 6)

ISSN (Online): 2522-4263

© Класичний приватний університет, 2021

Наукове видання

ПРИАЗОВСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК

Електронний науковий журнал

1(24) 2021

Коректура • *О.А. Скрипченко*

Комп'ютерна верстка • *В.О. Удовиченко*

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та іншої інформації несуть автори статей. Висловлені у цих статтях думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань.

Засновник:
Класичний приватний університет
Адреса редакції журналу: вул. Жуковського, 70-б, каб. 219,
м. Запоріжжя, Україна, 69002
Відповідальний секретар: Трохимець Олена Іванівна
E-mail: journal@pev.kpu.zp.ua
Телефон: +38 (095) 369-23-67

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1
ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Крот Л.М.
РОЗВИТОК ІДЕЙ МАРЖИНАЛІЗМУ ТА ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ
У ВІТЧИЗНЯНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ДУМЦІ 3

Шульський М.Г., Шульський А.М.
УПРАВЛІННЯ СПОЖИВАННЯМ ОСНОВНИХ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ
НАСЕЛЕННЯМ ЛЬВІВЩИНИ 10

СЕКЦІЯ 2
СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО
І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Кулиняк І.Я., Карий О.І., Ярмола К.М.
КАВОВИЙ ТУРИЗМ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 16

Пробоїв О.А.
ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ НА ЕКОНОМІЧНУ ПОЛІТИКУ КРАЇНИ
В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19 22

СЕКЦІЯ 3
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Зварич І.Т., Зварич О.І.
МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ 30

Луценко І.С.
ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
В ГЕОПОЛІТИЧНОМУ АСПЕКТІ 40

Славков М.П.
ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА ТА РИНКУ ЖИТЛА 44

Trusova Nataliia, Prystemskyi Oleksandr
ENSURING THE SUSTAINABILITY OF THE POTENTIAL OF THE LOSS-FREE DEVELOPMENT
OF AGRICULTURAL ENTERPRISES 51

СЕКЦІЯ 4
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Баранов В.В.
ЦИФРОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ СКЛАДНИК ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ 57

Бірбіренко С.С., Терешко Ю.В.
СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА 63

Герасименко В.М.
МЕТОДИКА ПОБУДОВИ ЛОГІСТИЧНОЇ СТРУКТУРИ ОРГАНІЗАЦІЇ 69

Гринчук Т.П., Ціхановська А.М., Чичкалюк Д.О.
УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИК ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ
В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА 73

Дикань О.В., Крихтіна Ю.О., Фролова Н.Л.
АКТУАЛЬНІ МЕТОДИ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ
БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА 78

Ємельянов О.Ю., Петрушка Т.О., Петрушка К.І.
СТІЙКИЙ РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ:
СУТНІСТЬ, ВЛАСТИВОСТІ ТА ПОКАЗНИКИ ОЦІНЮВАННЯ 82

Жмуденко В.О.
УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ
ПТАХІВНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ 89

Леонова С.В., Гоцківська І.М.
ФОРМУВАННЯ ЛОЯЛЬНОСТІ КЛІЄНТІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІНСТРУМЕНТІВ SMM
НА ПРИКЛАДІ СТУДІЇ КРАСИ LIMA BEAUTY STUDIO 95

Сагірова А. С.
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В ГОТЕЛЬНОМУ БІЗНЕСІ ЗА ДОПОМОГОЮ ІННОВАЦІЙ 104

Смачило В.В., Попова Є.В., Плічко І.
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРСОНАЛУ СУБ'ЄКТІВ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА 109

Судакова О.І., Брискіна А.О., Орел Д.А.
СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ....116

Cherkashyna Maiia
FINANCIAL MECHANISMS OF OPTIMIZATION OF LOGISTIC FLOWS OF THE ORGANIZATION....122

Чухлата Ж.Г.
ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ІНТЕГРОВАНИМ ЛАНЦЮГОМ ПОСТАВОК У СИСТЕМІ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ....126

Чухлатий А.В.
ПЛАНУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ПОВСЯКДЕННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ....130

Шашовець Й.П.
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ....135

Шереметинська О.В., Захарченко А.А.
ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЯКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА....140

Шупрудько Н.В.
СУЧАСНА ТРАНСФОРМАЦІЯ УПРАВЛІННЯ КАДРОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА....146

СЕКЦІЯ 5
РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Костецька І.І., Крайчук О.В.
ВПЛИВ КЛАСТЕРІВ НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ....151

Tsviliy Serhii, Gurova Daria, Zhuravlova Svitlana
EXPERT COUNSELLING FOR HOTEL COMPANIES ON PROTECTION OF MICRO-BUSINESS INTERESTS IN CORONAVIRUS CONDITIONS....155

Цеханович В.Б.
ТРАНСКОРДОННІ КЛАСТЕРИ У СИСТЕМІ ЄВРОРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ....161

СЕКЦІЯ 6
ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Борисова В.А.
ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА....167

СЕКЦІЯ 7
ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

Петрищенко Н.А., Камбур О.Л., Кулікова Л.В.
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ: РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ....172

СЕКЦІЯ 8
ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Бучковська Я.Г., Самарічева Т.А., Гуменюк Д.С.
ДЕПОЗИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ: АНАЛІЗ ТА ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ....177

Єрмоленко О.А., Коковіхіна О.О., Лисьонкова Н.М.
ПЕРСПЕКТИВИ НАРОЩЕННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКУ ЗА РАХУНОК АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ЗАЛУЧЕННЯ ЗАОЩАДЖЕНЬ НАСЕЛЕННЯ....183

Степура В.В.
СУТНІСТЬ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ У ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ....189

Хома І.Б., Миргородець Ю.В.
ОПТИМІЗАЦІЯ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ З ПОЗИЦІЇ ЗАХИСТУ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ....196

СЕКЦІЯ 9
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Лобачева І.Ф., Поліщук Н.В.
ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА....202

Марушко Н.С., Горбан І.М.
МЕХАНІЗМ ПРОТИДІЇ ШАХРАЙСТВУ ІНСТРУМЕНТАМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ..... **209**

Полятикіна Л.І.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОБЛІКУ
ДОХОДІВ І ВИТРАТ ОСНОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... **217**

Сторожук Т.М., Бестюк А.М.
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ ТА ВТРАТ..... **221**

СЕКЦІЯ 10
МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ
ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Андрієнко В.М., Журавльова Н.М.
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРІ... **228**

Дячек О.Ю., Доценко А.В.
ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ..... **235**

CONTENTS

SECTION 1
ECONOMIC THEORY AND HISTORY OF ECONOMIC THOUGHT

Krot Liudmyla
DEVELOPMENT OF MARGINALISM IDEAS AND THEIR REFLECTION
IN DOMESTIC ECONOMIC THOUGHT.....3

Shulskyi Mukola, Shulskyi Andriy
MANAGEMENT OF CONSUMPTION OF BASIC FOODSTUFFS OF THE POPULATION OF LVIV REGION.....10

SECTION 2
WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Kulyniak Ihor, Karyy Oleh, Yarmola Kateryna
COFFEE TOURISM: CURRENT STATUS AND DEVELOPMENT PROSPECTS.....16

Proboyiv Olga
INTERNATIONAL TOURISM IMPACT ON THE NATION'S ECONOMIC POLICY
UNDER COVID-19 EPIDEMICS.....22

SECTION 3
ECONOMY AND OPERATION OF NATIONAL ECONOMY

Zvarych Igor, Zvarych Olena
METHODOLOGYCAL APPROACH TO FORMATION OF THE MODERN CONCEPT
OF ECONOMIC DEVELOPMENT REGION.....30

Lutsenko Iryna
STATE SUPPORT OF THE TRANSPORT AND LOGISTICS SYSTEM OF UKRAINE
IN THE GEOPOLITICAL ASPECT.....40

Slavkov Mykola
ECONOMIC ESSENCE HOUSING DEVELOPMENT AND HOUSING MARKET.....44

Trusova Nataliia, Prystemskyi Oleksandr
ENSURING THE SUSTAINABILITY OF THE POTENTIAL OF THE LOSS-FREE DEVELOPMENT
OF AGRICULTURAL ENTERPRISES.....51

SECTION 4
ECONOMY AND ENTERPRISE MANAGEMENT

Baranov Vitalii
DIGITAL MANAGEMENT AS AN INTEGRAL COMPONENT OF THE DIGITAL ECONOMY.....57

Birbirenko Svitlana, Tereshko Yuliia
STRATEGIC MANAGEMENT AS AN IMPORTANT ASPECT OF ENSURING
THE ECONOMIC SUSTAINABILITY OF A MODERN ENTERPRISE.....63

Gerasimenko Valentina
METHODS OF CONSTRUCTION LOGISTICS STRUCTURE OF THE ORGANIZATION.....69

Grinchuk Tetyana, Cikhanovska Alena, Chichkalyuk Diana
AN IMPROVEMENT OF METHODS OF FINANCIAL PLANNING
IS IN SYSTEM OF FINANCIAL SAFETY OF ENTERPRISE.....73

Dykan Olena, Krykhtina Yuliia, Frolova Natalia
CURRENT METHODS OF STRATEGIC ANALYSIS
OF THE BUSINESS THE ENTERPRISE ENVIRONMENT 78

Yemelyanov Olexandr, Petrushka Tetyana, Petrushka Kateryna
SUSTAINABLE RESOURCE-SAVING ECONOMIC DEVELOPMENT
OF ENTERPRISES: ESSENCE, PROPERTIES AND EVALUATION INDICATORS.....82

Zhmudenko Viktoriia
IMPROVEMENT OF MANAGEMENT OF MARKETING ACTIVITY OF POULTRY ENTERPRISES.....89

Leonova Sofia, Gotskivska Iryna
BUILDING CUSTOMER LOYALTY USING SMM TOOLS
ON THE EXAMPLE OF BEAUTY STUDIO LIMA BEAUTY STUDIO.....95

Sahirova A.S.
ENSURING ECONOMIC SECURITY IN THE HOTEL BUSINESS WITH THE HELP OF INNOVATION.....104

Smachylo Valentyna, Popova Elizaveta, Plichko Ihor
FEATURES PERSONNEL OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP.....109

Sudakova Oksana, Bryskina Alina, Orel Danilo
STATISTICAL ANALYSIS OF ECONOMIC INDICATORS
OF ENTREPRENEURIAL ACTIVITY IN UKRAINE AND HOW TO IMPROVE THEM.....116

Cherkashyna Maiia
FINANCIAL MECHANISMS OF OPTIMIZATION OF LOGISTIC FLOWS OF THE ORGANIZATION.....122

Chuhlata Ganna
OPTIMIZATION OF THE PROCESS MANAGEMENT THE INTEGRATED SUPPLY CHAIN
IN THE SYSTEM OF LOGISTIC SUPPORT MILITARY UNITS OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE...126

Chukhlatyi Andrii
PLANNING OF LOGISTICS PROCESSES IN THE DAILY ACTIVITY
OF MILITARY UNITS OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE.....130

Shashovec Yolana
PROVIDING THE COMPETITIVENESS OF THE ENTERPRISE
IN THE SYSTEM OF CRISIS MANAGEMENT.....135

Sheremetynska Oksana, Zakharchenko Artem
FORMATION OF THE QUALITY SYSTEM OF THE ENTERPRISE.....140

Shuprudko Nataliia
MODERN TRANSFORMATION OF HUMAN RESOURCES MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE 146

SECTION 5
DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE POTENTIAL
AND REGIONAL ECONOMY

Kostetska Iryna, Kraychuk Alexander
THE INFLUENCE OF CLUSTERS ON THE DEVELOPMENT OF RURAL AREAS.....151

Tsviliy Serhii, Gurova Daria, Zhuravlova Svitlana
EXPERT COUNSELLING FOR HOTEL COMPANIES ON PROTECTION
OF MICRO-BUSINESS INTERESTS IN CORONAVIRUS CONDITIONS.....155

Tsekhanovich Viktor
CROSS-BORDER CLUSTERS IN THE SYSTEM OF EUROREGIONAL COOPERATION UKRAINE.....161

SECTION 6
ECONOMY OF NATURAL RESOURCES MANAGEMENT
AND ENVIRONMENT PROTECTION

Borisova Victoria
ECONOMIC MECHANISM OF AGRICULTURAL PRODUCTION INTENSIFICATION 167

SECTION 7
DEMOGRAPHY, LABOR ECONOMY,
SOCIAL ECONOMY AND POLITICS

Petryshchenko Nataliia, Kambour Olga, Kulikova Ludmila
ANALYSIS OF THE MODERN LABOR MARKET IN UKRAINE: REGIONAL ASPECTS.....172

SECTION 8
MONEY, FINANCES AND CREDIT

Buchkovskaya Yana, Samaricheva Tetiana, Humeniuk Diana
DEPOSIT PORTFOLIO OF A COMMERCIAL BANK: ANALYSIS AND WAYS OF OPTIMIZATION.....177

Yermolenko Olekii, Kokovikhina Oleksandra, Lysonkova Nataliia
THE PROSPECTS OF INCREASING OF BANK'S RESOURCES POTENTIAL AT THE EXPENSE
OF ACTIVATION OF INVOLVING HOUSEHOLD SAVINGS.....183

Stepura Viktor
THE ESSENCE OF BLOCKCHAIN TECHNOLOGY
AND ITS APPLICATION IN THE FINANCIAL SPHERE.....189

Khoma Iryna, Myrhorodets Yuliia
CREDIT RISK OPTIMIZATION FROM THE POINT OF VIEW
OF BANKING INSTITUTION: THEORETICAL AND APPLIED PRINCIPLES.....196

SECTION 9
ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT

Lobacheva Iryna, Polishchuk Nataliia
ECONOMIC ANALYSIS IN THE MANAGEMENT SYSTEM
OF CURRENT ASSETS OF THE ENTERPRISE.....202

Marushko Nadiia, Gorban Iryna
MECHANISM TO COUNTER SCAM WITH INTERNAL CONTROL TOOLS.....209

Poliatykina Larysa
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF FUNCTIONING
OF INCOME AND COST ACCOUNTING OF MAIN ACTIVITY.....217

Storozhuk Tetiana, Bestiuk Anastasia
CURRENT ISSUES OF ACCOUNTING TRANSACTION COSTS AND LOSSES.....221

SECTION 10
MATHEMATICAL METHODS, MODELS
AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN ECONOMY

Andrienko Valentina, Zhuravleva Natalia
INFORMATION TECHNOLOGIES OF SYSTEM ANALYSIS IN SOCIO-ECONOMIC SPACE.....228

Diachek Olga, Dotsenko Anna
MAIN TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF DIGITAL ECONOMY IN THE WORLD AND UKRAINE.....235